

## Spis treści

|                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| WPROWADZENIE                                                                                                | 7  |
| 1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES PRACY                                                                            | 9  |
| 2. POWOJENNE BADANIA SOCJOLOGICZNE NA OPOLSZCZYŹNIE                                                         | 12 |
| 3. PROBLEMY SOCJOLOGICZNE WYSTĘPUJĄCE WSPÓŁCZEŚNIE<br>W REGIONIE                                            | 22 |
| 4. CO I JAK BADANO?                                                                                         | 24 |
| 4.1. Problemy społeczne i sposoby ich rozwiązania                                                           | 24 |
| 4.1.1. Proponowane płaszczyzny analiz                                                                       | 24 |
| 4.1.1.1. Specyfika regionu                                                                                  | 24 |
| 4.1.1.2. Zetknięcie się różnych grup                                                                        | 25 |
| 4.1.1.3. Wpływ decyzji administracyjnych na życie społeczne regionu                                         | 25 |
| 4.1.1.4. Podobieństwa i różnice kulturowe                                                                   | 26 |
| 4.1.1.5. Bariery komunikacyjne                                                                              | 26 |
| 4.1.1.6. Warunki integracji                                                                                 | 27 |
| 4.1.1.7. Współżycie różnych grup na jednym terytorium                                                       | 27 |
| 4.1.2. Przyjęte sposoby analizy                                                                             | 28 |
| 4.1.3. Nazwy grup i relacje między nimi                                                                     | 28 |
| 4.1.4. Pozycja w strukturze społecznej grupy śląskiej<br>i grupy przesiedleńczej na przestrzeni dziejów     | 30 |
| 4.2. Kultura i pogranicze kulturowe                                                                         | 31 |
| 4.3. Konflikt grupowy                                                                                       | 38 |
| 4.4. Asymilacja, integracja                                                                                 | 41 |
| 4.5. Grupy odniesienia                                                                                      | 44 |
| 5. ZACHODNIE I WSCHODNIE KRESY II RZECZYPOSPOLITEJ.<br>ŚLĄSK OPOLSKI PO 1945 ROKU. DZIEJE LUDNOŚCI RODZIMEJ | 47 |
| 5.1. Śląsk Opolski do 1945 roku                                                                             | 47 |
| 5.2. Kresy Wschodnie II Rzeczypospolitej                                                                    | 49 |
| 5.3. Śląsk Opolski po 1945 roku. Obraz demograficzny i społeczny<br>regionu                                 | 52 |
| 5.3.1. Liczebność grup, migracje, weryfikacja narodowościowa                                                | 52 |
| 5.3.2. Struktura demograficzna grup, ideologie grupowe, różnice<br>kulturowe i ich konsekwencje             | 56 |

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| 6. MAŁA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA W ŚWIEŹLE BADAŃ<br>SOCJOLOGICZNYCH | 63  |
| 6.1. Badana wieś                                               | 63  |
| 6.1.1. Opis wsi                                                | 63  |
| 6.1.1.1. Położenie geograficzne                                | 63  |
| 6.1.1.2. Historia                                              | 63  |
| 6.1.1.3. Cechy demograficzno-społeczne wsi                     | 67  |
| 6.1.1.4. Gospodarstwa                                          | 68  |
| 6.1.2. Wyniki badań                                            | 70  |
| 6.1.2.1. Procedury badawcze                                    | 70  |
| 6.1.2.2. Tożsamość grupowa                                     | 72  |
| 6.1.2.3. Związek z regionem zamieszkania                       | 74  |
| 6.1.2.4. Stosunek do tradycji                                  | 77  |
| 6.1.2.5. Relacje między grupami                                | 79  |
| 6.1.2.6. Plany na przyszłość                                   | 86  |
| 6.1.3. Mieszkańcy wsi. Losy rodzin                             | 88  |
| 6.1.3.1. Mleczarz i jego rodzina                               | 89  |
| 6.1.3.2. Gospodarz i jego rodzina                              | 98  |
| 6.1.3.3. Ojciec i jego rodzina                                 | 107 |
| 6.1.3.4. Aktywistka i jej rodzina                              | 113 |
| PODSUMOWANIE                                                   | 121 |
| POSTSCRIPTUM                                                   | 128 |
| BIBLIOGRAFIA                                                   | 131 |
| STRESZCZENIA OBCEJĘZYCZNE                                      | 137 |